

— S hogy a kerület is gazda, és jó gazda, azt a cikkben elmondottakon túl bizonyítja, hogy másfél éven belül két alkalommal — utójára épp most — önálló témaként tárgyalta meg a kerületi Szabó Ervin Könyvtár helyzetét. Ez a kérdés, mondhatni, a legjobb értelemben napirenden van.

Ez történt tehát az elmúlt három év alatt, és a további fejlődés reményével kecsesget a közeljövő, bizunk benne, hogy nem is sokára.

Bozókya Éva

iskola és könyvtár

Iskola és gyermekkönyvtár együttműködése Veszprémben

Tapasztalatunk szerint a 10—14 éves tanulók nagy részének tudatában az „irodalom” szó kapcsán a tantárgy és a belőle szerzett jegy (különösen, ha az osztályzat gyenge) idéződik fel nem a legkellemesebb emlékek kíséretében. Ezen nem is lehet csodálkozni. A tankönyvben levő irodalmat tanítjuk. A tanulók feleléseik során osztályzatokat szereznek, és ezek a bizonyítványba kerülnek. Az irodalom azonban nemcsak általános iskolai foglalkozás (felelés — érdemjegyek), hanem élő és az életet tükröző csodálatos világ is!

Vajon hányan fedezik fel ezt a világot? Hány gyerek fedezi fel a könyvtárat? Annyi, ahánnyal felfedeztetjük mi tanárok, könyvtárosok, szülők. Ezért szeretnék néhány gondolattal az iskola és a gyermekkönyvtár gyakorlati együttműködésének lehetőségeire utalni.

A veszprémi Kiss Lajos lakótelepi általános iskola tanulói rendszeresen látogatták a megyei gyermekkönyvtárat. A megyei könyvtár építkezése következtében azonban a gyermekkönyvtár korábbi, az iskola épületéhez aránylag közel eső helyéről ideiglenesen egy kilométerrel távolabb került. (Ide, a várfeljáróhoz a lakótelep távolabbi pontjáról és vissza a

gyermekeknek 4—5 km-t kell gyalogolniuk könyvtért, vagy autóbusszal közlekedniök.)

A megnövekedett távolság annyira lecsökkentette a tanulóifjúság könyvtárlátogatását, hogy aényt mint magyar szakos tanár is észleltem. Ennek megváltoztatása érdekében a gyermekkönyvtár vezetőjével való megbeszélés során különböző tervek megvalósítását határoztuk el.

Elsőnek egy felhívással igyekeztünk a gyermekek figyelmét a gyermekkönyvtárra irányítani. Fekete lábnymok, lépéstávolságnymira, s két nyomozó fiú. Ezt ábrázolta a propaganda-kép.

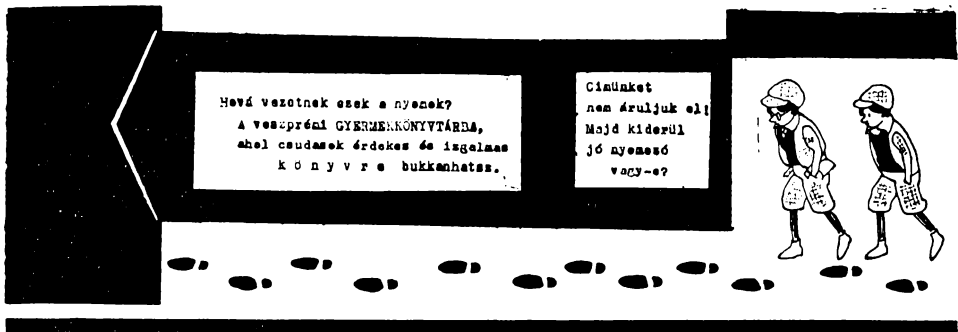
„Hová vezetnek ezek a nyomok?

A veszprémi Gyermekkönyvtárba, ahol csuda sok érdekes és izgalmas könyvre bukkanhatsz.

Cimünket nem áruljuk el! Majd kiderül, jó nyomozó vagy-e?”

A következő felhívás szövege már többet is elárult a könyvtár helyéről és szolgáltatásairól.

Három osztályban végzett félévi kísérlet után az 1967—68-as tanévben vezet-

tük be — egyelőre a magyar- és történelemtanításban —, hogy öt irodalmi mű elolvasása illetve az olvasottakról tartott beszámoló után a tanulók „könyvtár” ötöst szerezhetnek kedvenc tantárgyukból.

A tantárgyokhoz kapcsolódó irodalomról a gyermekkönyvtár ajánlójegyzéket juttatott el a nevelőkhöz. (A történelemhez a Csatázzunk együtt korokon át... című bibliográfiát ajánlotta, a magyar irodalomhoz szintén osztályokra bontott irodalmat javasolt. A tanárok a rendelkezésükre álló bibliográfiából ajánlottak irodalmat a tanított anyagrészhöz.) Ezek után csoportosan és határozott kívánsággal érkeztek a tanulók a könyvtárba. Ismét szorosabbá vált a kapcsolat a könyvtárral és eredményesebbé az oktatás. A gyerekek a könyvtárban „arany cédulát” kaphattak. (A cédulákat előre elkészítettük, „Gyermekkönyvtár” felírással, alumínium fóliára.) Az iskolában közös megállapodás alapján először a magyar-, történelemtanárok vezették be, hogy öt irodalmi alkotás elolvasása és annak cédulákkal való igazolása után a tanulók ötöst szerezhetnek.

Az „aranyláz”, ti. az aranszínű cédulák gyűjtése olyan nagyszámú tanulót irányított a könyvtárba, amire sem a könyvtár, sem az iskola nem számíthatott. A könyvtár olvasóinak egynegyedét a mi iskoláink tanulói tették ki. Holott a városban hét általános iskola működik, s a mi iskolánk esik a legtávolabb a könyvtártól.

A párhuzamos osztályokban a tanmenetet úgy alakítottuk át, hogy pl. a hetedikben az egyik nevelő Csokonait, a másik Fazekast tanította először, hogy ne egyszerre rohanják meg a könyvtárat két osztály tanulói azonos témájú irodalomért.

Az első ötösrre csupán néhány hétig kellett várni. A legszorgalmasabbak hozták az öt cédulát. Az első beszámolók még nem voltak zökkenőmentesek, de hamarosan kialakult a beszámoló menete is. Az öt cédula tulajdonosa felsorolta az általa olvasott műveket s megnevezte az írókat. Néhány kérdés következett:

— Melyik könyv tetszett a legjobban? Miért? (Az V—VI. osztályosok általában az utójára olvasott könyvet jelölték meg.)

— Mikor játszódik a cselekmény?

— Milyen nemzetiségű az író?... (Ha van idő, a regény legizgalmasabb részét elmeséltetjük. A történelemhez kapcsolódó irodalomból általában az éppen tanult történelmi korszakkal kapcsolatos regényeket fogadjuk el. Ezekből a tanu-

Az „arany cédulák”, amelyekért ötöst lehet kapni (Nádor István felv.)

lónak azt a részt kell kiemelnie, amely a kort jellemzi.)

A könyvtárba járó fiatalokkal a gyermekkönyvtáros — tanárok számára is — példamutatóan szerettette meg a könyveket. A tanulók ma már játszva tesznek eleget a könyvbarát-próba követelményeinek. (A próbán a könyvtárhasználatban való jártasságukról kell számot adniuk.) A könyvtár kéthetenként a VII—VIII. és külön az V—VI. osztályosok számára könyvbarát-foglalkozást tart. A játékos foglalkozásokon a gyermekek megtanulják a katalógus kezelését, a lexikonok, kézikönyvek használatát, a kutatás és anyaggyűjtés módszereit. Nagyon szeretik a tanulók a szókincsfejlesztő gyakorlatokat, rimes játékokat, szellemi fejtörőket, vetélkedőket is.

A szülői értekezleten arról győződünk meg, hogy a szülők szívesen fogadták a gyerekek könyvtárba irányítását.

A gyermekkönyvtár úttörő munkával összeállította a természettudományos tantárgyak bibliográfiáját is. A tanítási anyaghoz ajánlott művek a tanmenetbe kerültek. A szakfelügyelő látogatása alkalmával örömmel nyugtázta a feltüntetett gazdag irodalmat. Nem elhanyagolható tény, hogy közben a *tantestület tagjai is olvasni kezdték szaktárgyuk ifjú-sági műveit.*

A megyei magyar szakos szakfelügyelők országos konferencián (1967. Debrecen) megállapították, hogy a tanulók kifejezőképessége országosan romlott, illetve fejlesztése elmaradt a követelményektől. Ezért úttörőcsapatunk a kifejezőképesség fejlesztésére előversenyt írt ki és bonyolított le. Ezek: a kifejező olvasási verseny, a vers és prózamondók, valamint a riporterek versenye, a nagyotmondó és halandzsaverseny.

A csapatdöntők résztvevői mindannyian a gyermekkönyvtár rendszeres látogatói közül kerültek ki. További összefüggést lehetne találni a könyvtári olvasók nagy száma és a szaktárgyi vetélkedők városi döntőjén elért első helyezések között is.

Fáradozásaink ellenére még minden osztályban akad néhány nem olvasó. Azokról van szó, akik életükben nem voltak még hangversenyen, nem tudnak egy verset rendesen elmondani, távol áll tőlük a képzőművészet; olvasási, tanulási nehézségekkel küszködnek, és nagyjából ugyanez mondható el szüleikről is. A családi körülmények miatt hátrányos helyzetű tanulókat nem sikerült lázba

hozni. Velük külön könyvtárlátogatást tervezünk, amit úgy készítünk elő, hogy az számukra is sikerélményt jelentsen.

Az alsó tagozatosok csoportos könyvtárlátogatását csak akkor tudja majd felváltani az egyéni kölcsönzés, ha a könyvtár átépítés után visszakerül a régi, állandó helyére, az iskolánktól kb. másfél kilométerre most korszerűsített megyei könyvtárpépületbe.

Jelenleg már több olyan osztályunk van, ahol a könyvtári tagok száma eléri a 90%-ot. Úgy érezzük, módszereink eredményesek, ezért továbbfejlesztésükre is gondolunk.

A kísértő sablonosságot a követelmények folyamatos növelésével próbáljuk kiküszöbölni. Az iskolaév végén a tanulók összeállítanak egy-egy bibliográfiát a helyükre lépő évfolyambeli pajtásuk részére. Az 1968—69-es tanévben kiterjesztjük a természettudományos tárgyakra is a könyvtár használatának összekapcsolását az iskolai oktatással.

Nádor István

tanár

Veszprém, IV. sz. Általános Iskola

a lapokban olvastuk

A körzeti könyvtár szünetel

Az elmúlt évben hosszas szervezéssel, igen sok munkával hozták létre Sajókazán a körzeti könyvtárat. A körzethez csatolták Sajógalgócot, Sajóivánkát, Vadnát és természetesen a Sajókazai Községi Könyvtárat. Egy ideig — sajnálatosan rövid ideig — ide tartozott a Sajókaza Súlyombánya-telepi könyvtár is, amit éppen egy évvel ezelőtt vettek át a szakszervezettől községi kezelésbe, majd később visszakerült a szakszervezetekhez. (Sok felesleges szervezés, anyagkezelés, leltárátadás után az a helyzet hát, mint-ha nem is kezdték volna meg a bányatelepi könyvtár átvételét.)

A körzeti könyvtár egyébként ez év elejéig funkcionált. Szükségtelen ismételen ecsetelni ennek a szervezetnek az előnyeit, mert hiszen a környező kis falvak könyvtárai soha nem juthatnának annyi könyveseréhez, soha nem frissíthetnék egyedül állományukat ilyen rendszeresen, mint éppen a körzeti keretben, mégis meg kellett szüntetni ezt a szervezetet, állítólag anyagi okok miatt, mert az új esztendőben nincs keret a körzeti könyvtáros dotálására. Így a sajókazai könyvtár a maga 9843 kötetével

jelenleg pusztán csak községi feladatokat lát el. Van 475 állandó olvasója, majdnem 150-nél több, mint tavalyilyentéjt; szabadpolcos olvasóterme, külön gyermek- és külön felnőtt szobája. Tucatnyi folyóirat és újság is vonzza ide a látogatókat.

A körzeti könyvtár gondolatát azonban nem szabadna elvetni. A jelenlegi 4 órás községi könyvtáros természetesen nem láthat el körzeti feladatokat is. De talán, ha sikerül ezt a fél státust egészéssé fejleszteni, azaz: egy teljes munkanapos függetlenített könyvtárost alkalmazni, akár a jelenlegi könyvtáros személyében is, s ehhez az anyagi keretet előteremteni, a körzeti könyvtár újra megkezdheti működését. Persze, ez is csak ideiglenes megoldás mindaddig, amíg az illetékes igazgatási szervek meg nem találják a csak a körzeti könyvtárral foglalkozó szakember alkalmazásának lehetőségét.

Hogy a körzeti könyvtár jó struktúra, az már sokfelé bebizonyosodott, a múlt évben Sajókazán is. Kár lenne végleg lemondani róla. (bm)

(Eszak-Magyarország)